

VIJESTI

AKTIVNOST SPELEOLOŠKOG ODSJEKA PLANINARSKOG DRUŠTVA »ŽELJEZNICAR« ZAGREB

POČETKOM godine odsjek je održao svoju redovitu godišnju skupštinu, na kojoj je izabran za 1961 god. Upravni odbor sa sljedećim zaduženjima:

1. Smolec Slavko, pročelnik
2. Zupanić Marija, tajnik I
3. Posarić Ivica, tajnik II
4. Mujić Aleksandar, blagajnik
5. Božičević prof. Srećko, stručni vođa
6. Božić Vlado, tehnički vođa
7. Muzikant ing. Duško, fotografija
8. Debeljak Janko, oružar I
9. Mileusnić Davor, oružar II
10. Segre Vesna, blagajnik putne blagajne
11. Mažuran Stjepan, blagajnik članarine
12. Pavličević Drago, vezista
13. Gržinić Krasim, odbornik

Cijeli odbor radi bez izuzetka u istom sastavu, te je nanaizao vrlo lijep broj akcija i tura u društvu i na terenu.

Preko 23 izlaska na teren od čega 8 speleoloških istraživanja, a ostalo viježbe, marševi, seminari na terenu, i izleti zbog kondicije. Najzapaženiji po vrijednosti i masovnosti su izlet u Škocjanske jame i prvomajsko istraživanje jama u nacionalnom parku Plitvice, a naročito 70 kilometarski marš kroz Zumberačko gorje »Tragom XIII proleterске brigade.

Odsjek broji 68 članova, oba spola koji su sumarno sudjelovali kao 212 članova na svim našim turama, a to nam čini prosjek od 9,2 člana po akciji. Niži podatak opravdava i vrednuje gornju statistiku.

Obzirom na svršetak studija mnogih naših članova ove smo godine odustali od akcija u vrlo velike objekte, a sav rad usredotočili na potpunju obnovu rekvizita i srednju naših arhivskih podataka te je u tu svrhu održano 47 sastanaka. Da smo već do sada mnogo učinili govore podaci kao: potpuno sredena fototeka i filмотeka, zatim sredeni podaci i nacrti svih do sada istraženih objekata kao i 150 m izrađenih aluminijsko-čeličnih ljestvica, vlastitim snagama i sredstvima.

Naročita briga odsjeka posvećena je međudruštvenom radu speleoloških odsjeka na području Komisije za speleologiju Planinarskog saveza Hrvatske. Naš odsjek u kome djeluju najstariji amateri speleolozi inicijatori su planinarsko-speleoloških večeri, od kojih smo dvije organizirali mi, s vrlo bogatim diskusijama.

Odsjek vodi vrlo živu propagandu speleoloških istraživanja i priprema za održavanje saveznog jugoslavenskog tečaja za amatere speleologe u okviru planinarske organizacije.

Paralelno s nama rade ljestvice dva odsjeka po našem zajedničkom standardu, kako bi se svi rekviziti mogli koristiti na zajedničkim istraživanjima.

Odličan uspjeh je izlazak dva zaostala broja časopisa »Speleolog«, kojeg je izdao odsjek za relativno kratko vrijeme i priprema trećeg broja koji ovim člankom potvrđuje redovito izlaženje u 1961.

Na kraju ovog kratkog pregleda aktivnosti odsjeka potrebno je spomenuti i ovaj interesantan podatak:

— Naš odsjek uz svu svoju aktivnost ima vrlo marljive članove i na fakultetima. Kroz nekoliko zadnjih godina diplomiralo je 4 profesora i 7 inženjera. Četvorica absolventa su pred diplomom. Jedan član odsjeka postao je

doktor nauka. Sve to zajedno tvori zaista imponozantan društveni uspjeh, obzirom da su isti mahom i vodeći speleolozi.

U tom smislu period koji dolazi dat će još ljepših uspjeha.

Smolec Slavko

AKTIVNOST KOMISIJE ZA SPELEOLOGIJU PLANINARSKOG SAVEZA HRVATSKE

U proteklom periodu rad Komisije za Speleologiju planinarskog Saveza odvijao se preko redovitih sastanaka Komisije i preko speleoloških večeri. Najvažnije odluke donesene su na sastanku 11. V. 1961, na kojem je K S P S H preuzela organizaciju speleološkog tečaja opće jugoslavenskog karaktera, a zatim je donesena i odluka da se u jesen 1961 održi izložba speleološke fotografije. Osim toga u sklopu Gorske Službe Spasavanja formira se posebna grupa speleo-službe spasavanja. Grupa broji 8 članova i to 6 iz S O P D »Željezničar« 12 iz S O P D »Velebit«, oba iz Zagreba.

Pripreme za Jugoslavenski speleološki tečaj, kao i za izložbu speleološke fotografije su u toku.

U svrhu boljeg upoznavanja i zbliženja speleologa Hrvatske K S P S H organizirala je dosada 6 speleoloških večeri u četiri speleološka odsjeka u Zagrebu.

I Speleološko veče održano je 3. XI. 1960 u prostorijama Planinarskog Saveza Hrvatske.

Prof. S. Božičević održao je predavanje s color diapozitivima »Magistralom od Rijeke do Zadra«. Organizator večeri bio je S O P D »Željezničar«.

II Speleološko veče organizirao je S O P D »Zagreb« dne 7. XII. 1960. Tema večeri je bilo predavanje prof. M. Markulina popraćeno projekcijama fotografija iz knjige »N. Castereta: »Sto sam vidio pod zemljom«. Speleološko veče održano je u prostorijama P D »Zagreb«.

III Speleološko veče održano je 19. I. 1961. u prostorijama P D »Zanatlija«. Prikazan je film »Susret sa đavolom« poznatog francuskog speleologa i vulkanologa Haruna Taziefa.

IV Speleološko veče organizirao je S O P D »Velebit« u prostorijama P S H. Prikazan je film »Nacionalni park Velika Paklenica«. Nakon prikazivanja filma govorili su članovi novo osnovanog S O u svom budućem radu.

V Speleološko veče održano je u prostorijama P D »Željezničara«, na kojem su učesnici istraživanja ponora Gotouž u Klani iznosili svoja iskustva.

VI Speleološko veče održano je u okviru 20 god. Ustanaka naroda Jugoslavije i 69-og rođendana Maršala Tita. Predavanje i diskusija vodni su u tom smislu. Budući da su ovoj večeri prisustvovali predstavnici društvenih i političkih organizacija grada Zagreba, kao i urednici redakcije »Plavog Vjesnika«, najprije su naši članovi S. Božičević i D. Pavličević, projicirali nekoliko uspjelih color diapozitiva koji prikazuju ljepote naših pećina.

Zatim su učesnici akcije »Plavog Vjesnika« »Tragom Titovih partizana kroz naše pećine« pričali o svojoj akciji. Grupa speleologa iz S O P D »Velebit« je tokom prve polovine mjeseca maja 1961 godine posjetila i tom prilikom istražila niz pećina u kojima su za vrijeme rata boravili naši partizani i drug Tito. Tako su ovom prilikom evocirane uspomene na neuspjeli desant na Drvar i život partizana za vrijeme NOB.

Pošto se ovo veče održavalo 24. V 1961. tj. dan u oči rođendana druga Tita, u ime svih speleologa Planinara Hrvatske, KS PSH poslala je drugu Titu telegram:

DRUGU PREDSEDNIKU JOSIPU BROZU —
TITU
BEOGRAD

Po povratku s putovanja »Tragom Titovih partizana kroz naše pećine« speleolozi planinari grada Zagreba šalju Vam svoje najsrdačnije čestitke za Vaš 69-i rođendan i želje da nam još dugo poživate na sreću naše domovine.

KOMISIJA ZA SPELEOLOGIJU
PLANINARSKOG SAVEZA HRVATSKE

Sedmicu dana kasnije KS PSH primila je odgovor iz Kabineta Maršala Tita:

»Toplo zahvaljujem na čestitki povodom rođendana i uz srdačne pozdrave, upućujem svim članovima Vaše organizacije najbolje želje za plodan i uspješan rad.

Josip Broz Tito«

Komisija za speleologiju nastavlja dalje svoj rad organiziranjem speleoloških akcija i istraživanja, koje će izvršiti članovi speleoloških odsjeka u toku ljetnih mjeseci ove godine.

V. Božić

AKTIVNOST SPELEOLOŠKOG ODSJEKA
PD »VELEBIT«

U toku šest mjeseci od kako je osnovan ovaj odsjek, članstvo se povećalo na 20 članova od kojih je 16 aktivno. Organizirani su izlet u speleološke objekte blizine Zagreba: Vaternicu, Veliku peć, Javornicu i Supljaču. Odsjek je također organizirao masovni izlet u Skocijanske jame na kojem su učestvovali članovi svih speleoloških odsjeka iz Zagreba.

Cetvorica članova odsjeka bili su učesnici akcije »Plavog vjesnika« — Tragom Titovih partizana kroz pićene —, o čemu su održali i predavanje prigodom VI speleološke večeri. U akciji su učestvovali Malinar Hrvoje (pročelnik), Filipčić Ivan (tajnik), Rimac Michel-Marie i Horvat Drago.

Za potrebe odsjeka nabavljeni su i osnovni rekviziti. Alpinistički odsjek društva poklonio je 80 m konopljanog užeta i karabinere, a članovi odsjeka upravo sada sami dovršavaju 50 m duraluminjskih ljestava.

70-GODIŠNJICA ŽIVOTA
VLADIMIRA HORVATA

Poznati zagrebački planinar, speleolog i graditelj 500 stuba na Medvednici proslavio je ove godine 70 godina života i 40 godina rada na polju planinarstva.

Za svoj rad i uspjehe na propagiranju planinarske ideologije, nagrađen je između ostalog i zlatnom značkom Planinarskog Saveza Jugoslavije.

O DELU SPELEOLOŠKE SEKCIJE
PD ZELEZNIČAR — LJUBLJANA

V letih 1959 do 1960 se je s povećanjem članstva povećala tudi aktivnost. Skupine jamarjev so raziskovale na Kočevskem in obiskale ter raziskale večje število jam in brezen v okolici Mozlja, v območju Roga, v okolici Mirne gore ter pri Predgradu nad Kolpo.

Aktivnost smo razširili še v bližnjo okolico Ljubljane, kjer smo preiskali nekaj jam pri Domžalah. Glavni uspjesi pa so bili zabele-

ženi pri raziskovanju v alpskem svetu, v območju triglavskega narodnega parka, kjer smo v letu 1959 dosegli doslej najnižjo točko v jami Govic nad Bohinjskim jezerom, leta 1960 pa smo preiskali in registrirali okrog 70 jam in brezen. Na tem območju nam je uspelo razjasniti tudi nekaj hidrografskih vprašanj.

Povečali smo tudi stike s tujino. Leta 1959 sta dva člana sodelovala s skupino L. Lindembacha pri raziskovanju Teufelskessla pri Tonionu v Avstriji. Udeležili smo se mednarodne razstave jamarske fotografije v Ameriki. V maju 1960 se je en član udeležil mednarodnega speleološkega seminarja na Poljskem, v oktobru pa sta se dva člana udeležila mednarodnega speleološkega simpozija v Varenni v Italiji.

Speleološka sekcija podpira iniciativno da se ustanovi skupni koordinacijski organ vseh slovenskih speleoloških skupin. Na zadnjem občem zboru smo ugotovili, da je čas, da ustanovimo Slovensko speleološko podzvezo.

N. D.

MEDNARODNI SPELEOLOŠKI SIMPOZIUM
V ITALIJI

Rassegna Speleologica Italiana, Società Speleologica Italiana in Speleo-club Universitario Comense so priredili mednarodni speleološki simpozium v Varenni in Comu ob Comskem jezeru v bližini švicarske meje. Simpozium je bil od 3. X. — 6. X. 1960. Tema sastanka je bila: Naravni sedimenti v jamah.

Simpozija so se udeležili speleologi iz večine evropskih dežel. Iz Jugoslavije so se simpozija udeležili: Ivo Baučić (Speleološko društvo Hrvatske), ing. M. Rutešić in ing. V. Vlahović (HE Zeta), E. Pretner (Društvo za raziskovanje jam — Ljubljana), N. N. Čadež (Hidrometeorološki zavod LRS in Speleološka sekcija PD Željezničar) in D. Novak (Geološki zavod in Speleološka sekcija PD Željezničar — Ljubljana).

Predavanja so bila v Villi Monastero v Varenni. Villa Monastero je eden najlepših in najbolj znanih muzejskih objektov tega turističnega območja. Predavanja so bila v angleščini, francoščini, italijanščini in nemščini, sproti pa so jih prevajali v vse te jezike.

Uradni referenti so bili: Trombe F. (Paris) o kemičnih pogojih nastajanja sedimentov; P. Renault (Moullins) — Fizikalni pogoji sedimentacije v jamah; H. Franke (Austrija) — O dočevanju starosti sedimentov v jamah; B. Geze (Francija) in I. Warwick (Birmingham) — O klimatskih in paleomeoroloških vplivih na sedimentacijo in A. Pasa (Verona) o paleontoloških razskovanjih sedimentov.

Na zaključnem sastanku 6. X. v Villi d'Olmo v Comu so referenti podali zaključke zelo živahne debate.

Tekom predavanj sta bili tudi dve ekskurziji in to v Bellano, kjer smo si ogledali znamenito sotesko Orrido in v Abbazio Piona, kjer smo videli lep pegmatitni kamdom. Obenem smo si ogledali še kraški izvir Fiumelatte.

Predavanja in debata po njih so pokazala ostrino dejavnost evropskih speleologov, tematiko, problematiko in metode dela, ki zanimajo pri nas še nimamo niti sredstev niti razumevanja.

Zaključno kosilo za udeležence so priredili lokalni turistični organi in Villi d'Este v Cernobbio.

D. NOVAK

MEDUNARODNI STUDENTSKI
SPELEOLOŠKI SEMINAR V TATRAH
POLJSKA

Od 10. — 20. V. 1960. je bil v Tatrah mednarodni studentski speleološki seminar, ki so se ga udeležili tudi naši ljubljanski študentje geografije. Referat M. R.-a, člana Speleološke sekcije PD Željeznica iz Ljubljane je bil sprejet z veliko pozornostjo, saj Poljski speleologi vidijo v naših vzornike, predvsem v raziskovanju visokogorskega krasa.

Se pred seminarjem je izšlo v posebni publikaciji nekaj vidnejših strokovnih referatov. Knjižica je izšla v redakciji M. Puline. V uvodu Janusza Czerwinskega čitamo kako so pri raziskovanju krakowsko-wielunske Jure in Sudetov prišli h kompleksnemu raziskovanju kraškega fenomena, k opazovanjem hidrologije, geologije, biologije in morfologije jamskih sistemov. Sad tega dela je že nekaj monografskih del z biološkega, predvsem favništvinega področja. Nemalo pa je število tudi drugih razprav.

Navažnejše naloge poljskih speleologov so sedaj: Raziskovanje jam, kartiranje kraških objektov in študij razvoja krasa; studij geneze jamskih sistemov z geološko-tektonskega, morfološkega in hidrološkega stališča; studij problemov zakraševanja; studij flore in favne; raziskovanje mikroklima v jamah.

Slede tri razprave mlajših poljskih speleologov. M. Pulina razpravlja o kraških pojavih v zahodnih Tatrah, ki se je njih raziskovanje poglobilo šele v zadnjih letih. Opisuje razprostranjenost krasa, podzemno hidrografijo tega sveta. V posebnem poglavju razglablja o starejši kraški hidrografiji tega ozemlja in ekvivalentnih jamskih sistemih in njihovi genezi. Ker kaže kras zahodnih Tater sličnost alpskemu krasu, ga avtor sem tudi prišteva.

V nadaljnjih člankih opisujejo avtorji A. Sah in A. Szaplinski oz. A. Kostrzewski dolini Koscielinsko in dolino Chocholowsko in njihove jame.

Clankom so priložene jasne skice. Knjižica je razmnožena v šaprotehnik, vendar to njene vrednosti nikakor ne zmanjšuje.

D. Novak

CONVEGNO — ASSEMBLEA DI SOCIETA
SPELEOLOGICA ITALIANA

V Finalu Ligure je bil v dneh 7. — 10. X. 1960. zbor in posvet predstavnikov italijanskih speleoloških grup.

Zbora so se na povabilo Italijanske speleološke zveze udeležili tudi delegati Belgije, Jugoslavije in Poljske, ki so prispeli tja po zaključku Simpozija v Varenni.

V ligurskem obalnem krasu so številne jame, ki so v njih našli ostanke in sledove človeka od paleolitika do rimskih dob. Izmed njih smo obiskali Armo della Pollera in Arene Candide.

Pristostvovali smo poročilom o dejavnosti posameznih grup in predavanjem o proučevanju jamskih sedimentov in konkrekcij pa o paleontologiji in arheologiji ligurskega krasa. Kot gosta sta predavala predstavnik švicarskih jamarjev o Speleologiji v Švici in G. Abel o Ledeni jami v Tennengebirge. Posebno impresivno je bilo predavanje in diafilm jamarja-umetnika Carla Tagliafica o podzemlju Italije. Film sta spremljali tekst in glasba z magnetofona.

D. Novak

O ISTRAZIVANJU MEDVEDNICE

Pečino Medvednico, koja se nalazi na sjevernoj strani istoimene planine uredila je iskapanjem pečinskog nanosa samostalna ekipa Vladimira Horvata, do dubine od 28 m. Na svršetku lijevog (glavnog) odvojka, provlačenjem potruške kroz rupu dolazi se u malu prostorijicu, na čijim se stijenama može razabrati odake je ponornica pricala u pečinski hodnik (u kome su se sastojale tri ponornice). Kako je pod ove sobice pokriven zemljom, Horvatovo je mišljenje, da će se iskapanjem te zemlje u dubinu doći do nekog sifona kojim bi se (ukoliko ne bude preuzak, mogao pojaviti nastavak kanala, kojim je voda pricala u pećinu. (Sadašnji završetak pećine, do dna kamenom zarušenog. Tisina ponora udaljen je oko 12 metara).

U desnom nešto nižem kraku u kome je Horvat pronašao kosti jelena (cervus elaphus), također se ukazuje mogućnost daljnjeg prodiranja. Svi su ovi radovi zbog stalnih kišnih perioda u prekidu. Čim se naslage mokre zemlje dovoljno osuše, pokušat će se daljnjim istraživanjem i u donjoj pećini Medvednici (koja je do god. 1950. bila potpuno zatrpna pečinskim nanosom i u kojoj su također nađene kosti jelena). Iskapanjem u ovoj pećini doprilo se do 13 m dubine. I u njoj još uvijek postoje mogućnosti daljnjeg prodiranja u dva pravca.

T. J.

NOVA PEĆINA U FRUŠKOJ GORI

Nedavno je na Popovom Čotu kod Grjurevaca u Fruškoj Gori otkrivena potpuno nepoznata i vanredno lijepa pećina bogata ukrasima. Pećina je ponorskog tipa te je po svom obliku jedinstvena u Panonskoj nizini. Novo otkrivena pećinu već su posjetili zainteresirani stručnjaci, koji su ukazali na potrebu njezine zaštite i temeljitog istraživanja.

P.-V. S.

ELEKTRIFICIRANA ZLOTSKA PEĆINA

Zlotska pećina udaljena dvadesetak kilometara od Bora nedavno je uređena i elektrificirana u dužini od 1000 m. Uprava rudnika uložila je znatna sredstva da bi ovu atraktivnu pećinu pretvorila u lijepo izletište i turističko mjesto.

P.-V. S.

OTKRIVENA NOVA PEĆINA KOD
PRIJEPOLJA

U Sopotnici kod Prijepolja u kamenolomu prilikom vadenja kamena, radnici su otvorili potpuno nepoznatu manju pećinu kojoj gotovo čitavo dno prekriva pečinsko jezero. Točna veličina pećine još nije ustanovljena.

P.-V. S.

ČOVJEK-ZABA UTOPIO SE U PEĆINI

Prilikom zimskog školskog raspusta dvadesetdvogodišnji student Purdue univerziteta u Indiani Tyler M. Leinbach utopio se kada je s nekolicinom drugova istraživao podzemni tok u jednoj pećini u Floridi. Njegovi drugovi su ga u pothvatu napustili i on je ostao u pećini. Tijelo su naknadno pronašli profesionalni ljudi-zabe. Leinbach je bio ronilac-ama-ter te je za sobom imao iskustvo od 100 sati ronjenja.

S. M.

Kod Gradskog odbora Planinarskog saveza Srbije u Beogradu osnovan je 9. XII 1960. pećinarski odsjek, koji danas broji 29 aktivnih članova.

*

Speleološki aktiv PD »Mosor« u Klisu istražio je u 1960. godini četiri pećine u okolini Klisa. Istražene su pećine pod starim gradom Klisom. Zapisnici istraživanja dostavljeni su KS PSH.

*

Članovi SO PDS »Velebit« istražili su 28. V. 1961. do sada još neistražen kanal u Barilovića pećini kod Karlovca. Kanal je dug 18 m i ispunjen vodom, a istražen je pomoću gumenog čamca SO PD »Željezničar«.

I. P.

*

Speleološki odsjek PD »Željezničar« iz Zagreba istupio je 1. I 1961. godine iz Speleološkog društva Hrvatske u Zagrebu, jer se ne slaže s načinom rada i organizacijom Speleološkog društva Hrvatske.

*

Speleološki odsjek PD »Zagreb« intenzivno radi na održavanju i očuvanju ulaza u pećinu Veternicu i prostora ispred nje. U 1961. ukupno je u pet navrata radeno na tom objektu. U jednoj su se akciji pridružili i članovi SO PD »Zanatlija«. Članovi ovog odsjeka jedini su od zagrebačkih speleologa učestvovali na ovogodišnjoj prvomajskoj paradi.

I. P.

Aktivirao se SO PD »Mosor« u Splitu. Odsjek je nabavio 30 m ljestvica od SO PD »Željezničar«, koji će mu omogućiti veća istraživanja. Odsjek nailazi na potporu u radu od strane Hrvatskog prirodoslovnog Društva podružnice Split.

I. P.

*

Istraživanja Vicka Dulčića u Brinju na otoku Hvaru obuhvatila su sedam objekata. Među njima ističe se pećina Trnovača kod Postinja (dužina 72, dubina 12 m), Luketina pećina kod Postinja donjih (dubina 24 m, dužina 100 m) i Jama Golubinka (dubina 30 m, dužina 150 m). Zapisnici ovih istraživanja ponranjeni su u KS PSH.

*

Komsija za speleologiju PS Hrvatske primila je zapisnike istraživanja Speleološkog aktiva PD »Mosor« iz Dugopolja. Iz njih se vidi, da je u 1955., 1956. i 1957. godini ovaj aktiv istražio 24 pećine i jame, od kojih su najznačajnije:

- Golubinka u Mustapićima (dubina 40 m)
- Golubnjača u Križanima (dužina 90 m, dubina 40 m)
- Duderina jama u Križanima (dužina 30 m, dubina 25 m, jama u cijelosti poplavljena u kišno doba. U sušno doba godine dno je pećine ispunjeno vodom)
- Golubnika u Kapeli kod Dugopolja (dubina 20 m, dužina 60 m)
- Slipa peć ispod Orgusa (pećina dužine 85 m)
- Maklutača (dužina 100 m, dubina 32 m, širina 40 m).

IZRADA OPREME

Izrada rekvizita u speleološkim odsjecima planinarskih društava u Zagrebu naglo napreduje. SO PD »Zanatlija« izrađuje 75 m ljestvica, SO PD »Velebit« 50 m, a SO PD »Željezničar« 200 m. Polovina te opreme je pri završetku. Sve ljestvice se izrađuju s jednakim osnovnim dimenzijama. Jedan dio je SO PD »Željezničar« izradio u specijalno laganoj izvedbi, koja može služiti spuštanju do 50 m. Takve ljestvice su naročito pogodne za prenošenje zbog male zapremnine i težine. 10 m teško je svega 1,53 kg. Svi rekviziti se izrađuju dobrovoljnim radom pojedinih speleoloških odsjeka. Na zamolbu SO PD »Mosor« u Splitu naš odsjek izradio je 30 m ljestava.